

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Тетерівського психоневрологічного інтернату
Житомирської обласної ради

30.04.2026

м. Київ, 2026

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 30.04.2026 групою НПМ здійснено відвідування Тетерівського психоневрологічного інтернату Житомирської обласної ради (далі – інтернат, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бантуш Костянтин Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Сидоренко Віта Миколаївна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вул. Шкільна, буд. 56, с. Тетерівка, Житомирський р-н, Житомирська обл., 12420.

Директор – Мазяр Володимир Станіславович (на посаді з 2022 року).

Згідно з Положенням про Тетерівський психоневрологічний інтернат Житомирської обласної ради, затвердженим рішенням Житомирської обласної ради від 10.04.2025 № 912, інтернат є комунальним стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування і інтернаті.

Заклад заснований на спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст області і перебуває в управлінні Житомирської обласної ради.

Заклад розрахований на перебування 120 осіб. Фактично в інтернаті перебуває 89 осіб. Усі підопічні інтернату – чоловіки, серед яких 85 осіб – дієздатні, 17 осіб визнані у встановленому законодавством порядку недієздатними, 12 осіб перебувають під опікою/піклуванням закладу, 5 осіб мають інших опікунів/піклувальників, 1 особа відноситься до маломобільних груп населення.

Окрім того, до інтернату евакуйовано 28 внутрішньо переміщених осіб.

Заклад у 2025 році профінансовано на суму 18 893 37,07 грн та 1 012 007,49 – благодійна допомога.

Фінансування інтернату з 01.01.2026 по 30.04.2026 становить 5 223 286,10 грн, 251 001,74 грн – благодійна допомога.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 94,5 штатних одиниць, з яких 45 шт. од. – медичний персонал (завідувач медичного відділення (лікар-психіатр в/к – 1,0 шт. од.; лікар-психіатр в/к – 0,5 шт. од.; лікар загальної практики-сімейний лікар в/к – 0,5 шт. од.; лікар-стоматолог в/к – 0,5 шт. од.; сестра медична старша б/к – 1,0 шт. од.; сестра медична з дієтичного харчування в/к – 1,0 шт. од.; сестра медична з лікувальної фізкультури в/к – 1,0 шт. од.; сестра медична з масажу б/к – 1,0 шт. од.; сестра медична б/к – 4,0 шт. од.; сестра медична в/к – 8,5 шт. од.; молодша медична сестра (санітарка палатна) – 18,0 шт. од.; молодша медична сестра (санітарка ванниці – 1,0 шт. од.; молодша медична сестра (санітарка супровідниці) – 1,0 шт. од.; молодша медична сестра (санітарка роздавальниці) – 2,0 шт. од.; молодша медична сестра (санітарка прибиральниці) – 3,0 шт. од.; сестра господиня – 1,0 шт. од.).

Окрім того, передбачено посади: ерготерапевт 2 категорії – 1,25 шт. од.; фахівець з фізичної реабілітації 1 кат. – 1,5 шт. од.; інструктор з трудової адаптації 1 кат. – 3,0 шт. од.; інструктор з трудової адаптації б/к – 3,0 шт. од.; організатор культурно-дозвілєвої діяльності – 1,0 шт. од.

Згідно з тарифікаційним списком працівників на 2026 рік в закладі наявні дві вакантні посади, а саме юристконсульта та лікаря-стоматолога.

У закладі наявна ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики: за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, терапія, психіатрія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа, стоматологія за місцем провадження діяльності, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 09.10.2019 № 2054.

Медична документація ведеться відповідно наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

Психіатрична допомога в закладі надається на основі письмової згоди відповідно принципам добровільності надання психіатричної допомоги, закріпленим у статті 4 Закону України Про психіатричну допомогу.

Усі підопічні мають договори із лікарями загальної практики-сімейними лікарями. Забезпечується організація проведення поглиблених медичних оглядів підопічних з подальшим обстеженням і лікуванням виявлених патологій лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря психіатра з метою вирішення питання щодо їх подальшого перебування в закладі.

Відповідно до вимог Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом МОЗ від 08.08.1995 № 147, чотирьом підопічним закладу проводиться регулярний гемолітичний контроль. Враховуючи побічну дію діючої речовини проведено корекцію лікування (заміну) 13 підопічним.

Підопічним забезпечено можливість отримання стоматологічних послуг в обласній стоматологічній лікарні.

Відповідно пункту 4 розділу II Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584, у приміщенні для зберігання лікарських засобів підтримується температура і вологість повітря, які відповідають вимогам інструкції для медичного застосування лікарського засобу. Приміщення, де зберігаються лікарські засоби, обладнано термометрами і гігromетрами. Холодильне обладнання для зберігання лікарських засобів оснащено термометрами. Забезпечено ведення журналів обліку температури та відносної вологості.

До посадових інструкцій працівників інтернату включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним (з урахуванням захворювань та під контролем сестри медичної з дієтичного харчування), наявне денне та перспективне меню. Працівниками харчоблоку відбираються, маркуються та належно зберігаються добові проби з приготовлених страв.

Витрати на харчування на одну особу в день у закладі складають 144,40 грн, а витрати на медикаменти на одну особу в день складають 25,91 грн.

Якість питної води у закладі відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 відповідно до Протоколу дослідження питної води від 05.12.2025 № 560.

Територія закладу огорожена. На території облаштовані криті альтанки (фото 1), лави для відпочинку.

Будівля установи двоповерхова (фото 2): на першому поверсі розташовані основні адміністративні приміщення та харчоблок, а на другому поверсі - житлові кімнати.

Корпус обладнаний автоматичною пожежною сигналізацією та ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне обслуговування. У закладі наявні схеми евакуації (фото 3).

Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах закладу задовільне.

У житлових кімнатах проживають від 4 до 8 підопічних.

Підопічні мають можливість користуватися власними речами та можуть вільно пересуватися корпусом та територією закладу.

У місцях загального користування наявні телевізори.

У рамках культурно-дозвілєвої діяльності підопічні активно займаються творчістю, відвідують різноманітні гуртки (фото 4, 5), виїжджають у місто, зокрема в обласний драматичний театр, заклади громадського харчування, зоопарки, музеї тощо. Окрім того, підопічні беруть участь в обласному фестивалі творчості «Райдуга» у місті Іршанськ. У рамках співпраці з громадською організацією «Спеціальна олімпіада України» підопічні приймають участь спартакіадах, турнірах з настільного тенісу, бадмінтону, велоспорту та футболу.

У закладі є земельна ділянка, де вирощують овочі для потреб підопічних.

На інформаційних стендах наявна інформація про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини) (фото 6).

Під час відвідування відбулося спілкування з 38 підопічними та 7 працівниками закладу.

Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Рішенням Житомирської обласної ради від 10.04.2025 № 912 Тетерівський дитячий будинок-інтернат Житомирської обласної ради перейменовано на Тетерівський психоневрологічний інтернат Житомирської обласної ради. Вихованці закладу переведені до комунального закладу «Новоборівський дитячий будинок-інтернат» Житомирської обласної ради.

Попереднє відвідування Тетерівського дитячого будинку-інтернату Житомирської обласної ради групою НПМ здійснено 31.05.2024. За результатами попереднього відвідування групою НПМ надано рекомендації для усунення виявлених недоліків, зокрема:

1. Житомирській обласній військовій адміністрації, Житомирській обласній раді:

забезпечити облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства;

забезпечити контроль за дотриманням прав вихованців/підопічних;

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності інтернату;

розглянути можливість проведення ремонтних робіт у закладі з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

2. Тетерівському дитячому будинку-інтернату Житомирської обласної ради забезпечити:

дотримання норм житлової площі на особу;

обладнання житлових кімнат інтернату кнопками виклику персоналу;

дотримання Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857;

облаштування житлових корпусів відповідно до норм ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

виконання Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584;

ведення медичної документації відповідно до наказу МОЗ від 14.02.2012 № 110;

укладання закладом договору про співпрацю з центром безоплатної правничої допомоги.

Вказані рекомендації виконано частково, а саме: усунуто порушення прав підопічних на охорону здоров'я та медичну допомогу.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Статтею 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю передбачено, що держава відповідно до своїх зобов'язань за міжнародним правом, зокрема міжнародним гуманітарним правом та міжнародним правом з прав людини, вживає усіх необхідних заходів для забезпечення захисту й безпеки осіб з інвалідністю у ситуаціях ризику, зокрема в збройних конфліктах, надзвичайних гуманітарних ситуаціях та під час стихійних лих.

Під час дії воєнного стану, надзвичайних ситуацій облаштування на території закладу захисних споруд (сховища та протирадіаційні укриття, споруди подвійного призначення та найпростіші укриття) є умовою для збереження життя людини.

Проте в закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та Вимогам щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579. У разі оголошення сигналу «Повітряна тривога» у регіоні підопічні продовжують перебувати у житлових кімнатах.

У закладі наявне підвальне приміщення, проте воно не може використовуватися як захисна споруда у зв'язку з відсутністю належних умов для перебування людей, а саме: затоплені приміщення, необроблені стіни та відсутність належного ремонту і облаштування (фото 7, 8).

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

2. Підвальне приміщення житлового корпусу протягом багатьох років зазнає підтоплення у зв'язку з високим рівнем підводних вод, що призводить до руйнування залізобетонного перекриття і фундаменту, а також утворення цвільі та плісняви на стінах житлових кімнат інтернату.

3. Адміністрацією закладу повідомлено групу НПМ про необхідність проведення ремонтних робіт харчоблоку інтернату та їдальні, який не проводився з 1998 року. Окрім того, кухонне обладнання потребує заміни, адже систематично виходить з ладу, що призводить до затримок у приготуванні та видачі їжі підопічним.

4. Пунктом 6.2.3.4 Державних будівельних норм України В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007) передбачено, що приміщення їдальні облаштовуються умивальниками у кількості 1 умивальник на 20 місць, але не менше двох. Проте у закладі відсутні умивальники при вході у їдальню.

5. Відповідно до розпорядку дня вечір підопічних відбувається о 18:30, що порушує вимоги пункту 6 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957 (далі – Типове положення), яким передбачено, що останнє приймання їжі підопічними здійснюється за дві години до сну.

6. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007.

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 21,4 м², а сама кімната розрахована на проживання 5 осіб. Відтак на одну особу припадає 4,3 м².

Зазначене створює умови, за яких порушуються передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8м²).

7. Окрім зазначеного, не всі підопічні забезпечені в повній мірі твердим інвентарем відповідно до розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми). Так, у кімнатах не в достатній кількості є приліжкові тумбочки, стільці, шафи, столи (фото 9).

Також у порушення пункту 3.6 Мінімальних норм в туалетних кімнатах відсутні насадки на унітазах (фото 10).

8. Групою НПМ виявлено, що журнали температурного режиму холодильного устаткування складу ведуться формально, чим порушуються вимоги пункту 2 частини 1 статті 41 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та призводить до підвищеного ризику харчових отруєнь підопічних. Зокрема, дата останнього внесення інформації в журнал температурного режиму холодильного устаткування молочної продукції - 09.05 (фото 11).

Окрім того, фактична температура у холодильнику на момент відвідування, відповідно до показників термометра, становила +8,1°C, що перевищує максимально допустиму температуру зберігання молочної продукції (+6 °C), що передбачена Вимогами до безпечності та якості молока і молочних продуктів до безпечності та якості молока і молочних продуктів, затвердженими наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 12.03.2019 № 118.

9. Також під час відвідування виявлено продукти, термін придатності яких закінчився, зокрема значну кількість напою «Галка» та какао (фото 12), що є загрозливим фактором до харчового отруєння підопічних та порушує вимоги Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Окрім того, складські приміщення перебувають у незадовільному санітарному стані, наявний бруд та захаращення приміщення (фото 13).

10. Групою НПМ встановлено факт зберігання на складі закладу харчових продуктів, які не відображені у відповідних облікових документах, а саме консервовані овочі: помідори, мариновані гриби, кабачкова ікра тощо (фото 14). З усних пояснень персоналу стало відомо, що зазначені товари придбані для власного використання працівників кухні. Однак склад закладу не є місцем для зберігання особистих продуктів, а виявлені факти викликають обґрунтовану підозру щодо можливого викрадення цих продуктів, передбачених для підопічних.

11. Підопічні закладу харчуються з металевого посуду. Попри те, що використання залізного посуду не суперечить санітарним нормам, зазначене не відповідає соціально прийнятним стандартам організації побуту та може свідчити про орієнтацію на зручність персоналу замість забезпечення належних умов для підопічних. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у пункті 35 Восьмої Загальної доповіді [CPT/Inf (98) 12] зазначає, що слід надавати підопічним можливість використовувати елементи звичайного «нелікарняного» життя – наприклад, користуватися відповідним посудом, що є невід’ємною частиною програми психосоціальної реабілітації.

12. У підопічних відсутня можливість зберігання власних продуктів харчування в умовах, що унеможливають псування продуктів або їх викрадення. Відповідно підопічні змушені зберігати власні продукти на складі без дотримання температурного режиму.

13. У туалетних приміщеннях закладу відсутні рушники для витирання рук та мило, що може створювати ризики поширення інфекційних захворювань. Крім того, відсутність належних засобів для догляду за особистою гігієною обмежує можливості підопічних у формуванні та закріпленні навичок самообслуговування.

Порушення права на охорону здоров’я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

14. У поточному році більшість підопічних інтернату були направлені на стаціонарне лікування до обласної психіатричної лікарні без наявності вагомих медичних показань. Зазначені дії суперечить вимогам статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу». Окрім цього, така практика створює додаткове навантаження на систему спеціалізованої психіатричної допомоги, що негативно позначається на її ефективності та доступності для осіб, які дійсно потребують стаціонарного лікування.

15. Під час аналізу медичної документації підопічних виявлено, що 15 особам встановлено діагноз «нічний енурез», проте не направлено до лікаря-уролога для проведення спеціалізованого обстеження та визначення причин розладу. Така практика свідчить про формальний підхід до лікування та може призвести до хронізації запальних процесів у сечостатевій системі та підвищення ризику розвитку ускладнень, що потребують більш тривалого та інтенсивного лікування.

16. Незважаючи на наявність у закладі періодичних випадків отримання підопічними тілесних ушкоджень, медичними працівниками не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу МОЗ від 02.02.2024 № 186 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо

їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

17. У медичній частині закладу виявлено відсутність окремих лікарських засобів, необхідних для надання екстреної медичної допомоги, а також відсутні протоколи догоспітальної допомоги, форми та порядок ведення яких затверджені наказом МОЗ від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги», що ускладнює вчасне діагностування та подальшу якість надання необхідної допомоги підопічним у разі виникнення невідкладних станів.

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

18. В окремих кімнатах закладу ліжка розташовані майже впритул одне до одного, що не забезпечує підопічним належного особистого простору та порушує їхнє право на приватність (фото 15).

19. У санвузлах відсутні двері (фото 16). Відсутність належного захисту приватного простору в такому приміщенні порушує конфіденційність і створює умови для стороннього спостереження, що негативно впливає на психологічний комфорт і гідність осіб, які користуються цією кімнатою.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 59 Конституції України).

20. Під час аналізу організації роботи закладу встановлено відсутність належного доступу підопічних до правничої допомоги, що порушує вимоги статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», а також статті 25 Закону України «Про психіатричну допомогу». Причиною такої ситуації є неналагоджена співпраця інтернату з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, що може призводити до порушення права підопічних на отримання професійної юридичної підтримки, гарантованого чинним законодавством. Відсутність системної юридичної підтримки ускладнює доступ підопічних до необхідної інформації та консультацій, що негативно впливає на вирішення їхніх правових питань і обмежує можливості для належного захисту прав та свобод.

Порушення права володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю, права на правосуб'єктність та соціальний захист (стаття 41 Конституції України).

21. У порушення пункту 4.11 Правил опіки і піклування, затверджених наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України від 26.05.1999 № 34/166/131/88, опікун (заклад) не подає щорічні звіти до органів опіки та піклування про свою діяльність за

минулий рік щодо захисту прав та інтересів підопічних, які перебувають під опікою закладу, у тому числі щодо збереження належного їм майна та житла. Відсутність звітності фактично позбавляє органи опіки та піклування можливості здійснювати належний контроль за виконанням опікунських обов'язків та унеможливорює своєчасне реагування на можливі порушення прав підопічних.

22. Всупереч вимогам Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам з обмеженою цивільною дієздатністю, які є вихованцями та підопічними дитячих будинків-інтернатів і психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173 (далі – Порядок використання сум пенсій), у закладі відсутній належний облік грошових коштів підопічних, які перебувають під опікою закладу. Фактично пенсійні виплати передаються підопічним готівкою «на руки» та витрачаються ними самостійно без належної допомоги і контролю. Така практика суперечить встановленим вимогам законодавства, які передбачають ведення обліку, цільове використання коштів на основі звернення підопічних та забезпечення прозорості фінансових операцій. Окрім того, адміністрація закладу не володіє інформацією щодо розміру нарахованих пенсій та соціальної допомоги, залишків на рахунках тощо.

Порушення права на вільний розвиток своєї особистості (стаття 23 Конституції України).

23. Організація заходів з працетерапії у закладі здійснюється всупереч Методичним рекомендаціям щодо організації працетерапії для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю у закладах/установах системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 26.11.2018 № 1778, без належного моніторингу та контролю за їх проведенням. У закладі відсутні документи, які б підтверджували наявність системного підходу до планування працетерапевтичних заходів, оцінки їх ефективності та контролю за результатами. Крім того, не забезпечено належної взаємодії між медичними працівниками та інструктором з працетерапії. Зокрема, лікарем не надається інформація з індивідуальних програм реабілітації підопічних щодо можливості їх залучення до певних видів робіт, допустимого фізичного навантаження та тривалості участі у таких заходах з урахуванням стану здоров'я підопічних.

Підопічних залучають до виконання різних видів робіт, зокрема копання ґрунту, догляду за земельною ділянкою та прибирання території. Водночас така діяльність фактично має характер фізичної праці, оскільки у ній не простежується терапевтичний компонент, який є обов'язковою складовою працетерапії. Не визначаються мета конкретного заходу, очікувані результати, а також вплив такої

діяльності на психоемоційний стан, рівень соціальної адаптації чи розвиток навичок підопічних.

Заходи з працетерапії повинні спрямовуватися на досягнення чітко визначеної терапевтичної мети, зокрема розвиток навичок самообслуговування, формування соціальної компетентності, зниження рівня тривожності чи агресивності, покращення когнітивних функцій тощо. Відсутність такого підходу свідчить про формальний характер організації працетерапії та призводить до підміни реабілітаційних заходів залученням підопічних до фізичної праці без належного терапевтичного ефекту.

Окрім того, у закладі наявні підопічні, які систематично залучаються до виконання робіт поза межами заходів з працетерапії, однак з ними не укладено трудові або цивільно-правові договори, також вони не отримують винагороду за свою працю. Вказане позбавляє їх соціальних та економічних гарантій при здійсненні трудової діяльності, таких як страхування від нещасних випадків, компенсації при травмах тощо.

У звіті за результатами візиту в Україну з 2 по 11 квітня 2019 року (CPT/Snf (2020)1 КЗК наголошував на необхідності винагородження підопічних за будь-яку працю.

Порушення права на отримання соціальних послуг (Закон України «Про соціальні послуги», Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності).

24. У порушення пункту 4 розділу III Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), закладом не проводиться перегляд визначення ступеня індивідуальних потреб отримувачів соціальної послуги.

25. У порушення пункту 3 розділу IV Державного стандарту індивідуальні плани надання соціальних послуг окремих підопічних залишаються незмінними з 2022 року.

Інші

26. У порушення статті 936 Цивільного кодексу України персонал зберігає оригінали документів підопічних без укладення договору зберігання (у формі заяви, розписки тощо).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Житомирській обласній військовій адміністрації, Житомирській обласній раді:

забезпечити облаштування укриття з урахуванням вимог чинного законодавства;

забезпечити контроль за дотриманням прав вихованців/підопічних;

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності інтернату;

вжити заходів щодо водовідведення підвального приміщення інтернату;

провести ремонтні роботи харчоблоку та столової закладу та оновити кухонне обладнання.

2. Тетерівському психоневрологічному інтернату Житомирської обласної ради забезпечити:

облаштування приміщення їдальні умивальниками;

організацію останнього приймання їжі підопічними за дві години до сну;

дотримання норм житлової площі на особу;

підопічних твердим інвентарем відповідно до Мінімальних норм;

контроль температурного обліку холодильних устаткувань, умов зберігання та термінами придатності продуктів харчування;

належний облік та контроль за рухом харчових продуктів у закладі;

можливість підопічним користуватись неметалевим посудом;

підопічним належні умови для зберігання власних продуктів харчування;

наявність у туалетних приміщеннях закладу мила та рушників з метою дотримання належних санітарно-гігієнічних умов для підопічних;

направлення підопічних до закладів з надання психіатричної допомоги виключно за наявності визначених законодавством медичних показань;

вжиття заходів щодо своєчасного обстеження та лікування підопічних, у тому числі шляхом їх направлення до вузькопрофільних спеціалістів у разі потреби;

складання медичними працівниками довідки про фіксацію тілесних ушкоджень;

наявність лікарських засобів, необхідних для надання екстреної медичної допомоги;

припинення практики розміщення ліжок впритул одне до одного;

обладнання санітарно-гігієнічних кімнат дверцятами для забезпечення права підопічних на приватність;

налагодження співпраці інтернату з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги;

подання щорічних звітів до органів опіки та піклування про свою діяльність за минулий рік щодо захисту прав та інтересів підопічних, які перебувають під опікою закладу, у тому числі щодо збереження належного їм майна та житла;

витрачання коштів недієздатних підопічних, які знаходяться під опікою закладу, відповідно до Порядку використання сум пенсій;

організацію працетерапії відповідно до Методичних рекомендацій;
реалізацію права підопічних на оплачувану працю шляхом укладання трудових/цивільно-правових договорів із підопічними, які залучаються до робіт на підсобному господарстві інтернату;
проведення перегляду визначення ступеня індивідуальних потреб отримувачів соціальних послуг та індивідуальних планів надання соціальних послуг;
зберігання оригіналів документів підопічних відповідно до статті 936 Цивільного кодексу України.

Додатки: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

**Головний спеціаліст відділу реалізації
національного превентивного механізму в
закладах соціального забезпечення та
освіти Департаменту з питань реалізації
національного превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Ольга ПАРШАКОВА

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

фото 3

фото 4

фото 5

фото 6

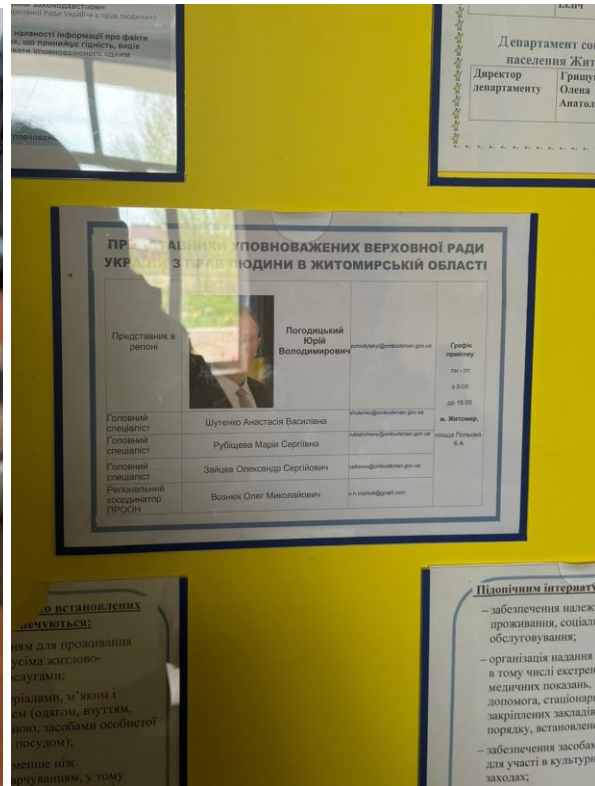

фото 7

фото 8

фото 9

фото 10

фото 11

фото 12

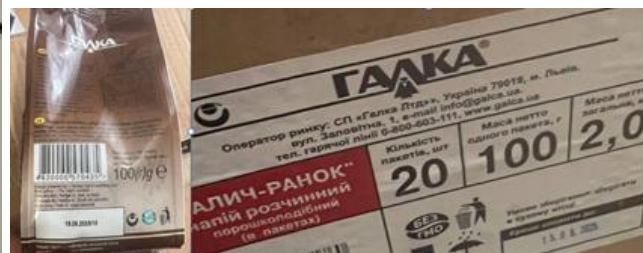

фото 13

фото 14

фото 15

фото 16

